

Zilverplan 2013-2019

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Hoe zit dit plan in elkaar? Missie en visie	3
Thema's	4
Beknopte procesbeschrijving	5
Demografische gegevens 2012	6
Enkele interessante begrippen	9
Deel I - Wonen	13
Deel II - Mobiliteit	15
Deel III - Gezondheid	17
Deel IV - Participatie	22

Waarom een Zilverplan?

De seniorenraad vindt een beleidsplan voor de ouderen van onze gemeente een absolute must. Dat er een vervolg zou komen op het eerste beleidsplan (2007-2013), is dan ook vanzelfsprekend. Het Zilverplan biedt drie grote voordelen:

1. Duidelijkheid

Onze wereld wordt steeds complexer. Dat geldt ook voor de ambtenarij van een lokaal bestuur, en natuurlijk de doelgroepen waarvoor we werken. Wat willen we bereiken met ons werk? Hoe willen we dat doen? Hebben we daar de middelen voor? Staat het beleid achter onze doelstellingen? Zitten we op één lijn met de doelgroep? Kan het beleid en de doelgroep evalueren op grond van duidelijk omschreven en in de tijd afgebakende doelen? Een beleidsplan geeft antwoorden op deze vragen en stelt ons in staat om gericht en pro-actief te werken voor de ouderen van Maaseik. Een goed beleidsplan maakt het mogelijk te werken aan heldere en haalbare doelstellingen. Dit werkt motiverend, zowel voor het bestuur, de ambtenaren die betrokken zijn bij de uitvoering van het beleid, als de doelgroep.

2. Betere dienstverlening

Onze groeiende groep ouderen verdient extra bestuurlijke aandacht. In veel gevallen kan de senior van het bestaande aanbod van dienstverlening gebruik maken, en is doelgroepenwerk helemaal niet op zijn plaats. Soms schiet het gewone aanbod te kort en dringen categoriale maatregelen zich op. Een vaak gehoorde opmerking is dat senioren geen extra aandacht nodig hebben. Zij hebben immers geld en hoeven zich niets te ontfemen. Dit is waar voor een deel van de seniorenpopulatie. Maar bij senioren bestaat een inkomenskloof. Deze schept een realiteit waarin populistische uitspraken niet aanvaardbaar zijn. Uit het behoefteonderzoek senioren in Maaseik (An Bosmans/ Professor Verté, VUB, 2006, p. 18) blijkt dat 36,4% van de senioren 'eerder moeilijk' tot 'zeer moeilijk' rondkomt met zijn maandelijkse inkomen. Dit is een groot aantal senioren dat onze aandacht verdient. Verder is het zo dat senioren, ongeacht hun inkomen, te kampen krijgen met specifieke leeftijdsgebonden problemen die hun volwaardige deelname aan de samenleving kunnen blokkeren. We denken dan aan verlieservaringen, eenzaamheid, verlies van mobiliteit, de digitale kloof, ...

3. Financiële efficiëntie

Een duidelijk zicht op knelpunten, oplossingen en acties zorgt voor een efficiënte organisatie van de dienst en een strakke begroting.

Hoe is dit plan opgebouwd?

Het plan is opgebouwd rond de vier hoofdthema's die de seniorenraad heeft omschreven: wonen, mobiliteit, gezondheid en participatie. Voor cijfer- en onderzoeksmateriaal verwijzen we naar de bijlagen.

Er wordt gewerkt met hoofddoelstellingen, die we strategische doelen noemen. Deze doelen staan in een **oranje kader**. Dan volgen in een **rood kader** de probleemstellingen. De operationele doelen zijn in een **groen kader** geformuleerd als oplossingen. (We merken hierbij op dat de oplossingen voor de dienst ouderen en seniorenraad **haalbare** oplossingen zijn uitgaande van een **helftjds invulling** van de functie ouderenbeleidscoördinator). Het laatste niveau bestaat uit de tactische doelen, heel concrete doelen die gericht zijn op uit te voeren acties. Deze zijn aangeduid met ☒. Bij elke operationele doelstelling hoort een actiefiche. In de actiefiche staat de naam van de verantwoordelijke, de timing van de actie of het project en de 'bewijzen' die voorgelegd kunnen worden aan het einde van de rit. **De seniorenraad evalueert het plan twee maal per jaar.** Dit alles om te voorkomen dat het ouderenbeleidsplan dode letter blijft.

Missie en visie

Dit plan bouwt voort op de **missie en visie** die het ouderenwerk zich stelt.

Missie: Het stedelijk ouderenbeleid biedt een kwalitatieve dienstverlening aan, en bouwt een werking uit, die bijdragen tot een gemeente die optimaal leefbaar is voor de senioren en hun omgeving.

Beleidsvisie: De lokale overheid zorgt door een doorgedreven samenwerking van de verschillende diensten voor een gemeente waarin de senior goed geïnformeerd is, aanspraak maakt op zijn rechten, inspraak heeft in het beleid, en in de beste omstandigheden kan wonen en leven, hetzij thuis, hetzij in een woonvoorziening.

Visie voor de ouderenbeleidscoördinator/seniorenconsulent: de ouderenbeleidscoördinator/seniorenconsulent is een professioneel deskundige, die bevordert dat de oudere de regie over zijn eigen leven houdt. Hij streeft met informatie, advies en begeleiding naar vergroting

van de zelfredzaamheid en het welbevinden van de oudere of groepen van ouderen. De OBC/seniorenconsulent is een spilfiguur in het gemeentelijk ouderenbeleid, die ervoor zorgt dat alle diensten zich bewust zijn van de doelgroep ouderen, hun wensen en noden, en zo bijdraagt tot een seniorvriendelijke gemeente. De seniorenconsulent bevordert de inspraak van de ouderen in het gemeentelijk beleid, en dit op alle vlakken die de ouderen nodig achten.

Thema's in het beleidsplan

Dit tweede ouderenbeleidsplan, het eerste voor de Stad Maaseik, is opgebouwd rond de prioriteiten die de seniorenraad zich heeft gesteld:

- wonen
- gezondheid
- mobiliteit
- veiligheid
- participatie

Deze thema's zijn door de seniorenraad weerhouden tijdens het project Ouder worden in Maaseik, dat in 2005 werd uitgevoerd onder begeleiding van de Provincie Limburg. De keuze voor deze thema's werd ook onderschreven door de ouderenbonden, die door een delegatie van de seniorenraad en de seniorenconsulente werden bevraagd. In 2012 bevestigde de seniorenraad deze vier hoofdthema's. Vanuit de dienst welzijn wordt daar een thema aan toegevoegd: participatie. Het thema veiligheid is geïntegreerd in de hoofdstukken wonen, gezondheid en mobiliteit. Uit het behoefteonderzoek 60+ dat in 2006 werd gefinaliseerd onder leiding van Professor Dominique Verté, komen deze thema's ook als gevoelig naar voren. Zie bijlage: Lokaal behoefteonderzoek senioren in Limburg - Tabellenrapport Maaseik, Provincie Limburg 2007. (Op te vragen bij dienst welzijn)

Beknorte procesbeschrijving

Dit Zilverplan kwam er niet op één dag. Samen met de seniorenraad en de Werkgroep Eigentijds Seniorenbeleid hebben we er een jaar aan gewerkt. Het is geweldig dat een aantal ouderen zich gemotiveerd weet om mee te denken en te werken aan een beleidsplan. **Dank je wel, Jan, Mariëtte, Jaklien, Jaak en Narda!** Het behoefteonderzoek van Professor Verté (2005) is ook nu de basis van ons plan; we zijn vertrokken vanuit de probleemstellingen die uit dit onderzoek naar voren komen. Uiteraard werden deze bevindingen aangevuld met de ervaringen van onze ervaringsdeskundigen in de WESB, die ook mede namens de leden van de gepensioneerdenvbonden spreken.

Hoe zijn we te werk gegaan bij de opmaak van het Zilverplan 2013-2019?

1. Samenstelling van de Werkgroep Eigentijds Seniorenbeleid, maart 2012
2. Maandelijks overleg met de WESB, waarbij werd gewerkt met de principes van de strategische planning:
 - SWOT-analyse per aandachtspunt
 - Probleembepaling
 - Bepaling van strategische doelen, tactische en operationele doelen
 - Onderzoek van het vorige Zilverplan: welke acties moeten herhaald worden, welke niet-uitgevoerde acties gaan door en welke worden geschrapt, welke aanpassingen kunnen we doen?
 - Gesprekken met interne en externe diensten
 - Actieomschrijvingen

Maart 2012 - Maart 2013
3. Goedkeuring van het plan door alle bevoegde organen in juni-september 2013
4. Tijdens de gehele looptijd van het plan worden halfjaarlijkse evaluaties doorgevoerd. Deze dienen niet enkel om te voortgang van de doelstellingen te toetsen. Het is ook de bedoeling elk jaar acties bij te voegen of aan te passen, in te spelen op de actualiteit en op nieuwe mogelijkheden die zich aandienen. In deze zin is **dit Zilverplan dus niet af**. In 2018 zal het gehele plan geëvalueerd worden en gestart worden met de opmaak van het volgende Zilverplan.

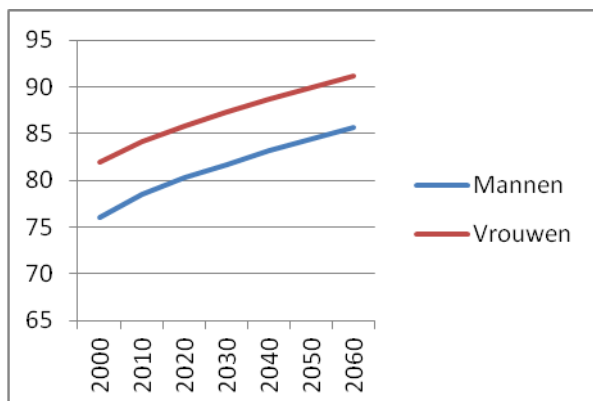
Demografische gegevens Maaseik 2012

Het is al lang geen nieuws meer: we leven steeds langer. Hoewel de meeste jaren vanaf 60 in goede gezondheid worden doorgebracht, stelt de langere levensverwachting ons ook voor uitdagingen. Met name de 80-plussers hebben meer assistentie en (mantel-)zorg nodig, al dan niet in aangepaste woonvormen.

Tabel I Levensverwachting bij de geboorte, mannen en vrouwen, Vlaams gewest, 2000-2060, per 10 jaar. Bron: Federaal Planbureau.

	2000	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Mannen	76,01	78,58	80,24	81,73	83,12	84,44	85,66
Vrouwen	81,94	84,22	85,82	87,30	88,67	89,93	91,11

Grafiek I Levensverwachting bij de geboorte, mannen en vrouwen, Vlaams gewest, 2000-2060, per 10 jaar. Bron: Federaal Planbureau.

De levensverwachting neemt spectaculair toe. Voor mannen gaat dit van 76 jaar in 2000, over 81 jaar in 2030 naar 85 jaar in 2060; een toename met 9 jaar of 6,6 weken per jaar. Voor vrouwen is de toename vergelijkbaar: zij gaan van bijna 82 jaar in 2000, over 87 jaar in 2030 naar 91 jaar in 2060.

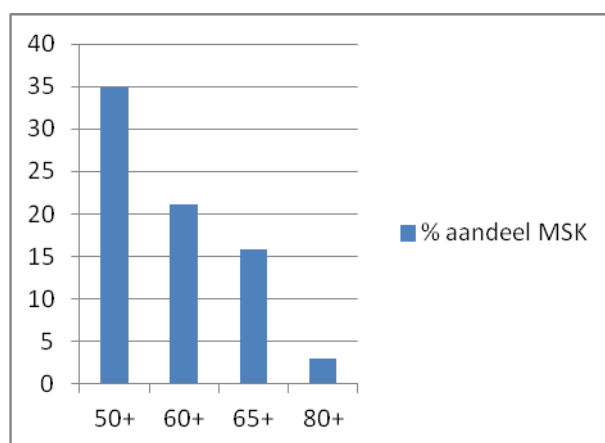
Tabel II Ouderen van 50-..., 60-..., 65-... en 80-... in Maaseik, 2010.

Bron: Cijferkorf ouderen Provincie Limburg.

Categorie	Aantal	% aandeel MSK	Categorie	Aantal	% aandeel MSK
Mannen 50-...	4.211	16,9	Vrouwen 50-...	4.468	18,0
Mannen 60-...	2.405	9,6	Vrouwen 60-...	2.844	11,4
Mannen 65-...	1.763	7,1	Vrouwen 65-...	2.160	8,7
Mannen 80-...	278	1,1	Vrouwen 80-...	482	1,9

Categorie	Aantal	% aandeel MSK
Bevolking 50-...	8.679	34,9
Bevolking 60-...	5.249	21,1
Bevolking 65-...	3.923	15,8
Bevolking 80-...	760	3,0

Grafiek II Aandeel ouderen in de bevolking Maaseik, 2010, in procenten.

De 50-plussers maken 34,9% uit van de Maaseiker bevolking, de 60-plussers 21,1% en de 80-plussers 3,0%.

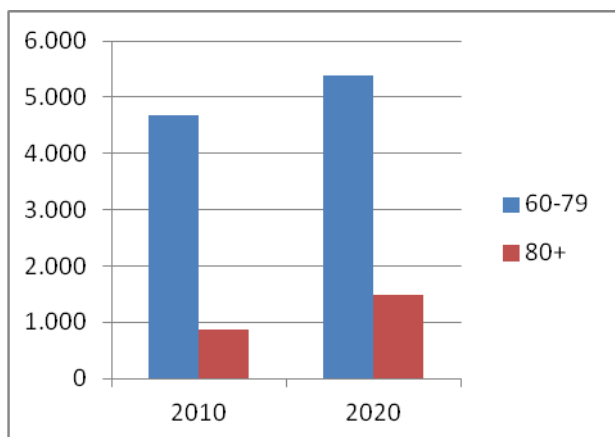
Tabel III Evolutie van de bevolking van 60-79 en 80-... jaar tussen 2010 en 2020.

Bron: Cijferkorf ouderen Provincie Limburg.

	2010	2020	Index Maaseik	Index Limburg
60-79	4.688	5.381	114,8	121,3
80-...	866	1.477	170,5	147,2

Waar Maaseik in de meeste Provinciale tabellen een gemiddelde positie inneemt, zien we nu een hogere index bij de evolutie van de 80-plussers tussen 2010 en 2020. Deze groei is nu volop bezig.

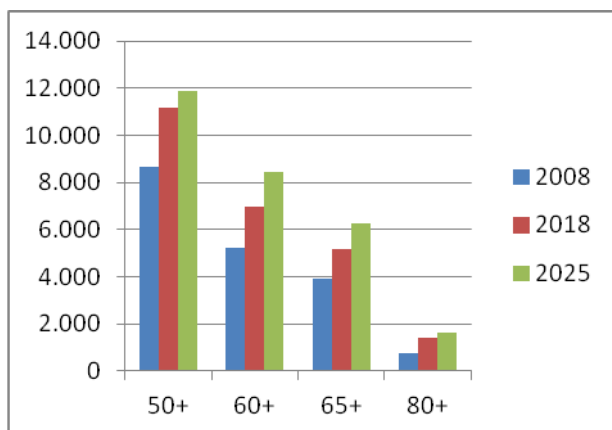
Grafiek III Evolutie van de bevolking van 60-79 en 80+ jaar tussen 2010 en 2020 in absolute aantallen. Bron: Cijferkorf ouderen Provincie Limburg.

Tabel IV Verwachte evolutie van de bevolking van 50-..., 60-..., 65-... en 80-... in Maaseik, 2008, 2018 en 2025. Bron: Cijferkorf ouderen Provincie Limburg.

	2008	2018	2025
50-...	8.679	11.159	11.869
60-...	5.249	6.986	8.449
65-...	3.923	5.156	6.254
80-...	760	1.386	1.619

Grafiek IV Evolutie van de bevolking van 50-..., 60-..., 65-... en 80-... in Maaseik, 2008, 2018 en 2025. Bron: Cijferkorf ouderen Provincie Limburg.

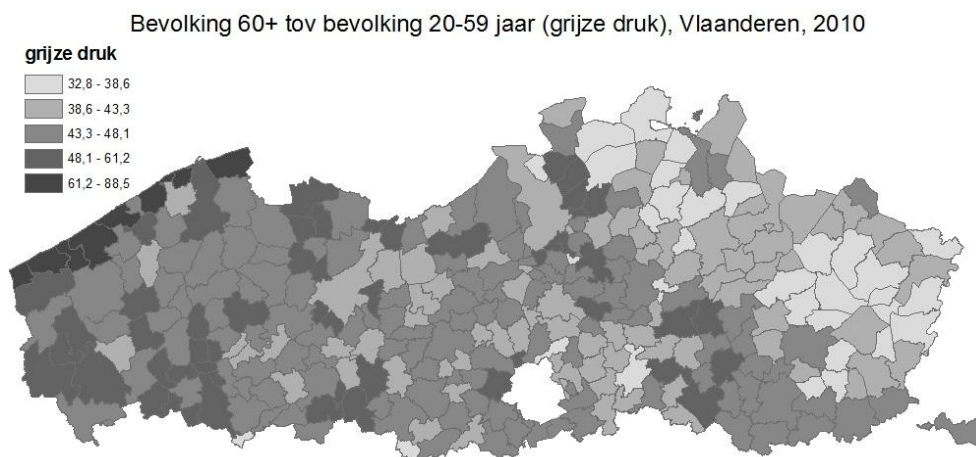
Enkele interessante begrippen

De **grijze druk** is de verhouding tussen de leeftijdsgroep van ouderen, in dit geval de 60-plussers, en de bevolking op beroepsactieve leeftijd (20-59 jaar).

Formule: $\text{bevolking } [60+] \text{ jr} / [20-59] \text{ jr}$. De grijze druk zal, met de toename van het aantal 60-plussers, alleen maar toenemen.

Kaart I Grijze druk in Vlaanderen, per gemeente, 2010.

Bron: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid

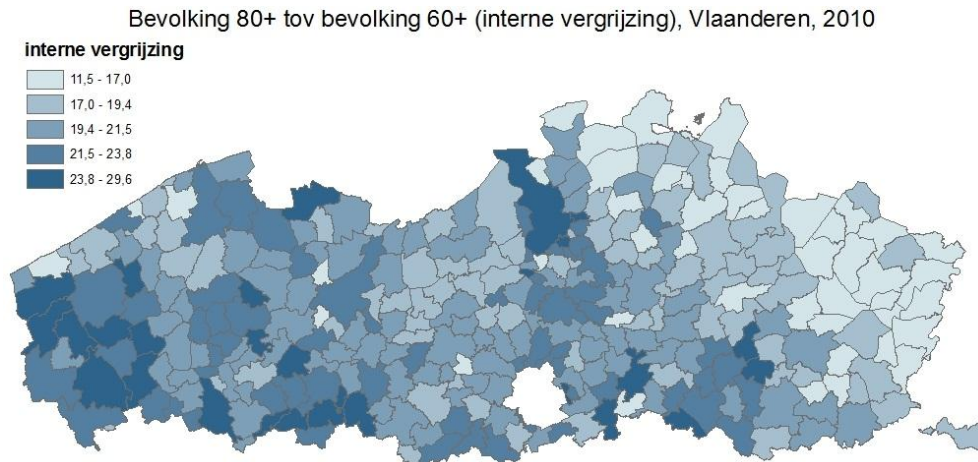

De kaart laat duidelijk zien dat gebieden met een sterker verouderende bevolking, zoals West-Vlaanderen, de kustgemeenten en Zuid-Limburg, een hogere grijze druk hebben. Maaseik 'scoort' niet slecht, maar minder goed dan buurgemeenten Kinrooi en Dilsen-Stokkem.

De **witte druk** is het aantal 80-plussers ten opzichte van het aantal 60-plussers. Deze verhouding geeft weer hoeveel hoogbejaarden er zijn in de groep van de senioren. Formule: $\text{bevolking } [80+] \text{ jr} / [60+] \text{ jr}$, in %. In de volgende jaren zal de witte druk alleen maar vergroten. De witte druk wordt ook interne vergrijzing genoemd (vergrijzing binnen de vergrijzing), of verzilvering.

Kaart II

Witte druk in Vlaanderen, per gemeente, 2010. Bron: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid

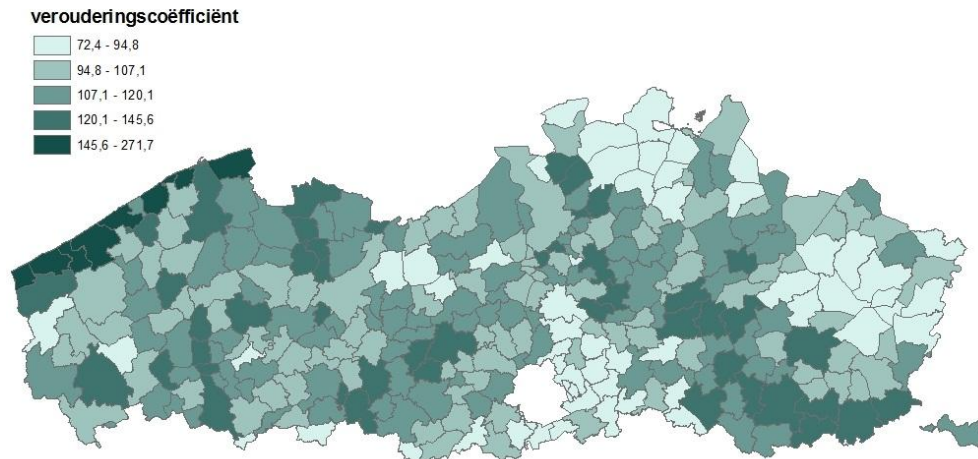
Vooralsnog doet Limburg (met uitzondering van Zuid-Limburg) en ook Maaseik het goed voor wat betreft de verhouding tussen 80-plussers en 60-plussers. In de komende jaren zal de witte druk echter toenemen. (zie ook tabel III)

De **groene druk** is de verhouding tussen het aantal 0- tot 19-jarigen en het aantal 20- tot 59-jarigen. Het is een indicatie voor de verhouding tussen de actuele en de toekomstige beroepsbevolking. Formule: $[0-19] \text{ jr} / [20-59] \text{ jr}$. In tegenstelling tot de grijze en de witte druk zien we hier een afname, wat wil zeggen dat het aantal jongeren langzaam afneemt. Prognoses wijzen uit dat het aandeel jongeren zal slinken tot 20%, in 2030.

Kaart III

Groene druk in Vlaanderen, per gemeente, 2010. Bron: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid

Bevolking 60+ tov bevolking 0-19 jaar (verouderingscoëfficiënt), Vlaanderen, 2010

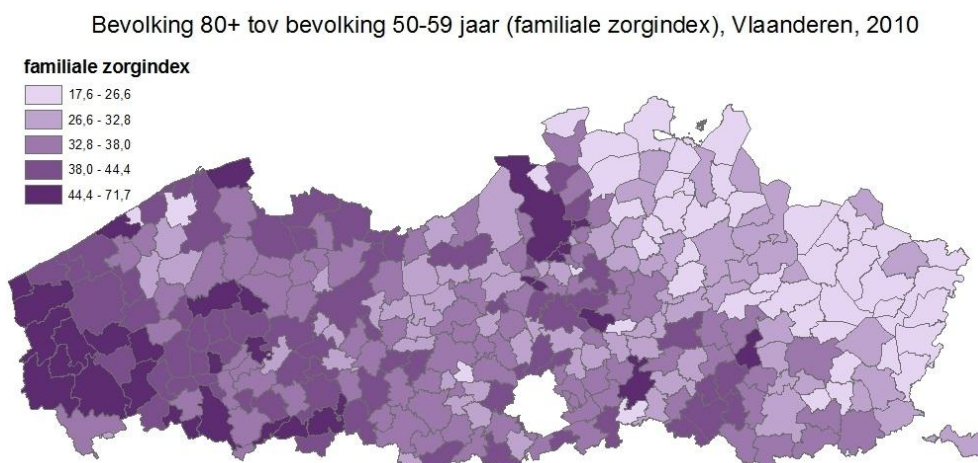

Midden-Limburg, het Maasland en de Kempen zijn relatief jong in vergelijking de rest van Vlaanderen. In de kustgemeenten en Zuid-Limburg ligt de ontgroening bijzonder hoog. Ook hier zien we dat Maaseik een iets ongunstiger positie heeft dan Kinrooi en Dilsen-Stokkem.

De **familiale zorgindex** is de aanduiding van het aantal 80-plussers ten opzichte van het bevolkingscohort dat er het meest zorg voor draagt, met name de vijftigers.

Formule: $[80+] \text{ jr} / [50-59] \text{ jr}$. Het aandeel van 50-59 jarigen dat zorg draagt stijgt langzaam maar zeker. Men spreekt vaak over de **sandwichgeneratie**; deze generatie zorgt voor kinderen, kleinkinderen en ouders.

Kaart IV Familiale zorgindex in Vlaanderen, per gemeente, 2010. Bron: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid

Tabel VI Bestaansonzekerheid Maaseik, 2010. Bron: Cijferkorf bestaansonzekerheid Provincie Limburg.

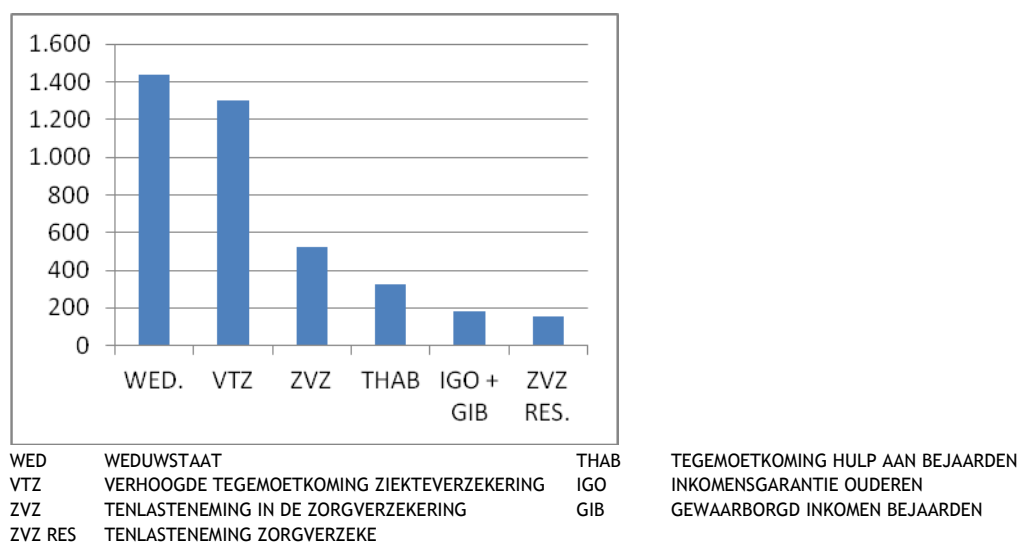
Aard bestaansonzekerheid	Aantal	Index Maaseik	Index Limburg
Personen in weduwstaat ¹	1.439	5,86	5,81
Zorgverzekering 65+	520	13,3	14,0
Zorgverzekering 65+ residentieel	153	3,9	4,6
Verhoogde tegemoetkoming ziekteverzekering ¹	1.300	15,8	15,5
IGO + GIB ²	184	4,5	4,1
THAB ²	328	8,0	10,3

¹ Het gaat hier ook om mensen die jonger kunnen zijn dan 50.

² IGO: InkomensGarantie Ouderen. GIB: Gewaarborgd Inkomen Bejaarden. THAB: Tegemoetkoming Hulp Aan Bejaarden.

Deze groepen van bestaansonzekere personen kunnen elkaar overlappen. Bij voorbeeld: één persoon kan een tenlasteneming in de zorgverzekering en daarnaast het OMNIO-statuuut hebben, en een IGO ontvangen.

Grafiek VI Bestaansonzekerheid in Maaseik, 2010. Bron: Cijferkorf bestaansonzekerheid Provincie Limburg.

Er zijn 520 rechthebbenden voor de zorgverzekering (residentiëlen niet meegerekend). Dit is een goede indicatie voor het maximum aantal aanvragen voor een gemeentelijke mantelzorgpremie, aangezien de twee premies gekoppeld zijn.

Deel I - Wonen

Wonen in al zijn aspecten is een cruciaal onderwerp voor de seniorenraad en bij uitbreiding voor de senioren van Maaseik. Voorop staat de wens om zo lang mogelijk in de eigen woning te blijven.

WE VERGEMAKKELIJKEN HET COMFORTABEL THUISWONEN VOOR SENIOREN

PROBLEEM: DE WONINGEN VAN SENIOREN ZIJN ONAANGEPAST AAN DE LEEFTIJD

92,3% van de senioren in Maaseik woont zelfstandig. (Bijlage 2, Behoefteteonderzoek senioren in Maaseik, An Bosmans/Professor Verté, VUB, 2006, p. 19). Dit is een erg hoog percentage. Bijna 80% van de senioren is ook eigenaar van de woning. Dit heeft voordelen maar ook nadelen. Het voordeel ligt voor de hand; met het dalen van het inkomen na de pensionering hoeft men zich in elk geval geen zorgen te maken over het dak boven het hoofd of een hoge huurprijs. Het nadeel is dat een woning onderhouden moet worden. Vaak zien we dat (energiebesparende) renovaties niet meer uitgevoerd worden, en dat senioren zich tevreden stellen met een mindere mate van comfort dan voor het grootste deel van de bevolking in de jongere of gerenoveerde woningen aanwezig is. Dit hoeft niet per sé problematisch te zijn; je kan gewend zijn aan een bepaalde mate van comfort en daar tevreden mee zijn. Het wordt anders als er potentieel gevaarlijke situaties ontstaan als gevolg van gebrekkig onderhoud.

OPLOSSING: WE VERHOGEN HET AANTAL SENIOREN DAT ZO LANG MOGELIJK VEILIG EN COMFORTABEL THUIS KAN BLIJVEN WONEN

- ☒ We bieden adviezen aan huis aan door het Toegankelijkheidsbureau. Deze adviezen geven tips over aanpasbaarheid van de woning en over premies en tegemoetkomingen die men daarvoor kan krijgen. De prijs van het huisbezoek, 100 euro, wordt bekostigd door de stad Maaseik.

- ☒ De maaidienst (die bestaat van 1 april 2008) wordt verder uitgebouwd door de dienst welzijn en de dienst thuiszorg van het OCMW. Deze dienst wordt bemand door oudere vrijwilligers. Zij maaien in het voorjaar en in de zomer de gazons van 65-plussers met een bescheiden inkomen die dit zelf niet meer kunnen. Er wordt elk jaar een 40-tal gezinnen geholpen.
- ☒ De dienst ouderen en de dienst thuiszorg van het OCMW organiseren de klusjesdienst Handige Harry. Deze dienst wordt bemand door oudere vrijwilligers. Zij knappen kleine klusjes in en om het huis van 55-plussers op. Er wordt gewerkt met twee tarieven: tien euro per uur of vijf euro per uur voor de bescheiden inkomens.
- ☒ De seniorenraad werkt een advies uit een leidraad 'Levenslang wonen' dat bij elke bouwaanvraag wordt gevoegd en waarvoor eventueel een premie wordt gegeven.

**OPLOSSING: DE SENIOENRAAD HOUDT DE VINGER AAN DE POLS IN DIVERSE
DOSSIERS OVER WONEN EN SENIOREN**

- ☒ De seniorenraad krijgt/houdt zicht op de dossiers inzake de bouw van het nieuwe rusthuis, de bijkomende plaatsen voor kortverblijf en de bijkomende plaatsen in het dagverzorgingscentrum. De seniorenraad nodigt hiertoe deskundigen uit op vergaderingen en legt een werkbezoek af.
- ☒ De seniorenraad werkt een advies uit waarin om meer groen in de gemeente wordt gevraagd.
- ☒ De seniorenraad werkt een advies uit met betrekking tot het nieuwe centrum Neeroeteren en met betrekking tot het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden in Opoeteren.
- ☒ De seniorenraad werkt een advies uit over de promotie van kangoeroewonen in Maaseik.

Deel II - Mobiliteit

Inleiding

Mobiliteit is al jaren een belangrijk onderwerp, ook in Maaseik. De door de Vlaamse overheid beloofde basismobiliteit is nooit een feit geworden; Limburg blijft een erg problematisch gebied. Voeg hier een doorgedreven centralisatie van diensten in Maaseik bij, en je krijgt nogal wat hoofdbrekens bij de senioren uit de deelgemeenten Neer- en Opoeteren. Het is in ieders belang senioren de mogelijkheden aan te bieden om zo lang mogelijk zelfredzaam te blijven. De senioren zelf willen niets liever dan in de eigen woning oud worden, en de stad heeft belang bij een goed onderbouwde sociale cohesie. Het belang van het bewoonde ouderlijke huis is groot; de hele familie komt hier samen, het ouderlijk huis nodigt uit tot bezoek en samenzijn. Thuis wonen is bovendien goedkoper dan verhuizen naar een appartement of rusthuiskamer. Het welbevinden van ouderen hangt sterk samen met de bereikbaarheid van winkels en diensten. Een uitnodiging voor beleidsmakers om in te zetten op maximale mobiliteit en dienstverlening.

WE VERBETEREN DE DIENSTVERLENING AAN DE SENIOREN VAN ELKE DEELGEMEENTE

PROBLEEM: HET OPENBAAR VERVOER IS NIET GOED UITGEBOUWD

Op gemeentelijk niveau zitten we met een uitgestrekt grondgebied waar de basismobiliteit niet overal gewaarborgd is. Senioren in Opoeteren en Dorne kunnen niet genieten van een belbus. Volgens 33,2% van de Maaseiker senioren zijn er te weinig bushaltes. (Bijlage 2, Behoefteteonderzoek senioren in Maaseik, An Bosmans/Professor Verté, VUB, 2006, p. 21).

OPLOSSING: WE VERHOGEN DE MOBILITEIT VAN ONZE INWONERS

- ☒ We hebben blijvend aandacht voor een busverbinding tot aan het ziekenhuis (en later het nieuwe ziekenhuis) en het rusthuis. De seniorenraad volgt het dossier van het nieuwe ziekenhuis en de busverbindingen nauwgezet op gedurende de looptijd van dit plan.

- ☒ De dienst thuiszorg van het OCMW organiseert de mindermobielen centrale voor mensen met een beperkte mobiliteit.

PROBLEEM: DE DRIE CENTRA VAN MAASEIK ZIJN NIET VOOR IEDEREEN TOEGANKELIJK

Wij verwijzen naar de toegankelijkheidswandelingen van de dienst welzijn die samen met ervaringsdeskundigen, de verkeersdienst en de dienst werken werden uitgevoerd en waarvan verslag werd opgemaakt in de tweede helft 2007. Dit fotoverslag met de voortgang per knelpunt is te raadplegen bij de dienst welzijn. Tot op heden is ongeveer 75% van de knelpunten opgelost.

OPLOSSING: WE VOLGEN DE TOEGANKELIJKHEIDSWANDELINGEN OP EN MAKEN ONZE CENTRA TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN

- ☒ De toenmalige dienst doelgroepen heeft medio 2007 toegankelijkheidswandelingen gedaan in de drie deelgemeentencentra. De seniorenraad zal de uitkomst van deze wandelingen en de opvolging van de adviezen door het beleid opvolgen en indien nodig aan de bel trekken. De seniorenraad kan ook betrokken worden in de communicatie van de oplossingen naar de brede bevolking.
- ☒ De stad Maaseik voorziet elk jaar 12.500 euro voor de uitvoering van de werken die de toegankelijkheid van de drie gemeentelijke centra ten goede komen.
- ☒ De dienst welzijn volgt elk jaar de uitvoering van deze werken en de toegankelijkheidspolitiek van de stad op.
- ☒ De seniorenraad volgt de implementatie en communicatie van de Gemeentelijke Administratieve Sancties (GAS) op.

PROBLEEM: DE STEDELIJKE DIENSTEN WORDEN STEEDS MEER GECENTRALISEERD

Na het wegvallen van de dienst bevolking in Opoeteren volgde in 2008 de centralisatie van de dienst bevolking Neeroeteren naar Maaseik. Voor oudere inwoners is dit een probleem.

OPLOSSING: WE BIEDEN EXTRA DIENSTVERLENING AAN ONZE MINDER MOBIELE INWONERS

- ☒ Minder mobiele inwoners kunnen gebruik maken van de service 'dienstverlening aan huis'. In bepaalde gevallen komt de stadsbode aan huis met documenten edm.
- ☒ Boeken van de bibliotheek kunnen met de post worden opgestuurd aan minder mobiele klanten.
- ☒ Bij huisbezoeken, hulpaanvragen edm wordt senioren gewezen op de mogelijkheid zich aan te sluiten bij de Minder Mobielen Centrale van het OCMW.

Deel III - Gezondheid

Inleiding

Vraag aan een senior wat hem te wensen voor het nieuwe jaar, en je krijgt steevast hetzelfde antwoord: 'Een goede gezondheid, dan komt de rest vanzelf wel.' Gezondheid is ons belangrijkste goed. Maar hoe omzichtig springen we om met onze gezondheid? En hoe is het gesteld met de gezondheid van de Maaseiker senioren? Op welk aanbod kan de Maaseikenaar beroep doen in geval van fysieke of mentale klachten? Tijdens contacten met bevoorrechte getuigen, bij de opmaak van dit plan en tijdens de trefdag Lokaal Sociaal Beleid geven senioren aan dat het gezondheidsaanbod ruim voldoende is in Maaseik. De omgevingsanalyse die voor het lokaal sociaal beleidsplan werd uitgewerkt bevestigt dit. Toch kunnen we een aantal problemen detecteren die oplossingen nodig hebben. Uit het behoefteonderzoek blijkt dat de Maaseiker senioren zich niet gezond voelen. Eén op twee senioren geeft aan gezondheidsproblemen te hebben.

WE VERBETEREN DE ALGEMENE GEZONDHEIDSTOESTAND VAN DE SENIOREN

PROBLEEM: SENIOREN DOEN TE WEINIG AAN SPORT

Ongeveer 2/3 van de Belgische senioren (55+) doet minimaal één keer per week aan sport. Daarmee heeft de huidige Belgische senior een serieuze inhaalbeweging gedaan ten opzichte van de eigen jeugdjaren. Toen deed slechts 33% wekelijks aan sport. (Cijfers: Passage Fitindex, bevraging bij 1.000 senioren). Ondanks deze cijfers zien we in de praktijk

weinig animo voor sport en beweging bij senioren, ten minste niet in groepsverband. Omdat beweging zo belangrijk is, is het een vast onderdeel van de ouderenwerking. We zien vooral bij de oudste senioren (75 +) weinig sportactiviteit met een hoge inspanningsgraad. We verwachten dat de volgende generatie ouderen veel actiever aan sport zal doen, omdat men dit al eerder integreerde in zijn leven en men gewend zal zijn sport een plaats in het leven te geven.

OPLOSSING: WE ZETTEN SENIOREN AAN OM TE BEWEGEN EN AAN SPORT TE DOEN

De stad Maaseik heeft een sportbeleidsplan. De sportdienst werkt al lang voor en met senioren. Het sportaanbod voor senioren in Maaseik is in samenwerking met de gepensioneerdenvbonden zeer goed uitgebouwd.

- ☒ De sportdienst zet het senioren sportbeleid verder en bouwt het aanbod verder uit gedurende de looptijd van de ouderen- en sportbeleidsplannen.
- ☒ De seniorenraad promoot deelname aan de jaarlijkse provinciale senioren sportdag. De provinciale senioren sportdag is een weerkerend evenement dat door de provinciale sportdienst wordt georganiseerd in een Limburgse gastgemeente. In 2005 was Maaseik het decor van deze succesvolle onderneming. Omdat de senioren sportdag toelaat kennis te maken met zeer veel en zeer diverse sportmogelijkheden, lijkt het de seniorenraad goed om deelname aan deze dag te promoten. Doelgroep zijn o.m. de leden van de gepensioneerdenvbonden. Vanuit het stedelijke ouderenwerk zal de gehele seniorenpopulatie warm gemaakt worden voor de senioren sportdag.
- ☒ De sportdienst, de dienst ouderen en de seniorenraad werken voortdurend samen om de promotie van de sportactiviteiten van de bonden en de senioren sportclub te verbeteren.
- ☒ De sportdienst gaat langs bij de acht gepensioneerdenvbonden om het sportaanbod bekend te maken.

PROBLEEM: MAASEIKER SENIOREN VOELEN ZICH NIET GEZOND

De senioren in Maaseik voelen zich bijzonder ongezond in vergelijking met het Maasland en de Provincie (vgl. op basis van 18 bevroegde gemeenten). Mogelijke oorzaken zijn niet duidelijk. Zie bijlage 2, Behoefteteonderzoek Professor Verté, 2006, p. 26. Bijlage 3, Tabellenrapport Maaseik, Provinciale studiecél, p. 8. Bijlage 11, Cijfers gezondheid, p. 1.

OPLOSSING: WE INFORMEREN DE SENIOREN EN MANTELZORGERS OVER HET GEZONDHEIDSAANBOD IN MAASEIK

- ☒ De dienst ouderenwerk herwerkt en herdrukt de Grijswijzer in 2013, 2015 en 2017. De Grijswijzer wordt verdeeld bij de 10.000 huisgezinnen van Maaseik.
- ☒ De Grijswijzer wordt integraal op de website van de stad Maaseik gezet.
- ☒ Via het infoblad en website wordt gezondheidsinformatie aan senioren aangeboden.

PROBLEEM: EEN DERDE VAN DE SENIOREN VALT EENMAAL PER JAAR

Voor de exacte cijfers verwijzen we naar de website van het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie, www.vig.be.

OPLOSSING: WE STIMULEREN VALPREVENTIE EN VERMINDEREN HET AANTAL VALPARTIJEN

- ☒ De dienst welzijn organiseert een dansmiddag voor senioren bij Dance-cool Neeroeteren, met de bedoeling dit later uit te breiden naar een maandelijkse seniorendansmiddag. Promotie van de dansmiddag naar de doelgroep.
- ☒ De dienst ouderenwerk informeert senioren over valpreventie via de klusjesmannen van Handige Harry. De klusjesmannen verspreiden een afstreeplijst 'valpreventie' bij de cliënten.

PROBLEEM: SENIOREN ZIJN EENZAAM

SENIOREN KAMPEN MET VERLIESERVARINGEN

Bijna een op vijf van de senioren in Maaseik voelt zich **ernstig** eenzaam. We moeten aannemen dat het werkelijke percentage nog hoger ligt, doordat sociaal wenselijke antwoorden (enquête behoefteonderzoek 60+) het probleem statistisch verkleinen. Bijlage 2, Behoefteonderzoek senioren in Maaseik, An Bosmans/Professor Verté, VUB, 2006, p. 25, 26. Bijlage 3, Tabellenrapport Maaseik, Provinciale Studiecel, p. 10.

OPLOSSING: WE STEMMEN ONZE DIENSTVERLENING AF OP GEÏSOLEERDE SENIOREN

- ☒ De dienst welzijn onderzoekt de mogelijkheid om samen te werken met Ziekenzorg, die alle alleenstaande en zieke 80-plussers in de gemeente bezoekt. Op deze manier zou doelgroepgerelateerde informatie beter bij de doelgroep terecht kunnen komen.

OPLOSSING: WE BRENGEN SENIOREN MET ELKAAR IN CONTACT

- ☒ De seniorenraad maakt een advies met betrekking tot de aanleg van volkstuintjes die verhuurd kunnen worden aan 65-plussers. We promoten de verhuur en het gebruik van deze tuintjes. De eerste piloot-tuintjes zullen worden aangelegd aan het recyclagepark in Neeroetere, waar plaats is voor vijf tuintjes van 15 m².
- ☒ We organiseren een 'Seniorensoos' in de ontmoetingshuizen De Riet, Voorshoven, De Oase, De Koepel... om senioren samen te brengen. Tijdens bepaalde momenten kan men in de soos koffie krijgen en de krant lezen, een kaartje leggen... Cfr. bib Maaseik, waar dit met succes gebeurt.

OPLOSSING: WE ORGANISEREN HET MAASLANDS PROJECTJAAR 'GELUKSJAAR 2014'

- ☒ De Maaslandse seniorenraden organiseren, in navolging van het Maaslands projectjaar 'De liefde maakt een klein bed groot' het 'Geluksjaar 2014'. Tal van activiteiten brengen senioren samen of geven vorming over het omgaan met verlieservaringen en het maken van het eigen geluk.

PROBLEEM: NAAR SCHATTING 400 SENIOREN IN MAASEIK ZIJN DEMENT

PROBLEEM: DE DRUK OP MANTELZORGERS NEEMT TOE

Van de 6.250.000 inwoners in Vlaanderen hebben er 100.000 dementie. Als we deze verhouding toepassen op de bevolking van Maaseik komen we uit op een 400-tal mensen met dementie. Door de vergrijzing komt een gigantische dementiegolf op ons af. Tegen 2020 voorspelt men een stijging met 30%. 65% van de dementerende Vlamingen woont thuis. 25% van de Maaseiker ouderen (60+) is mantelzorger. De druk op mantelzorgers, vaak van de generatie die zowel voor kinderen, kleinkinderen als ouders zorgt, is immens, en zal in de toekomst alleen maar toenemen. Dit niet enkel door de toenemende zorgbehoeften van een sterk vergrijzde bevolking, maar evenzeer door het feit dat men langer zal gaan werken.

OPLOSSING: WE SENSIBILISEREN EN INFORMEREN DE BEVOLKING EN MANTELZORGERS OVER (OMGAAN MET) DEMENTIE

- ☒ De seniorenraad werkt in 2013 een dementiejaar uit met volgende acties:

- ☒ We publiceren elke maand een tekst over dementie in het infoblad
- ☒ We werken mee aan de bekendmaking van het politieprotocol van de politiezone Maasland met betrekking tot 'dolende mensen met dementie'
- ☒ We geven mantelzorgers het boekje 'Dementie... je staat er niet alleen voor' van de provincie Limburg
- ☒ Opbrengst van seniorenfeest gaat gedeeltelijk naar de Alzheimerstichting
- ☒ Verteltheater 'Mist... mijn moeder en ik' door Leen Persijn
- ☒ Uitstap seniorenraad naar zorgboerderij Nederland
- ☒ Opleiding vrijwilligers OCMW: hoe ga ik om met dementerende cliënten?
- ☒ Film seniorencinema: Amour (over dementie)
- ☒ Lezing over dementie door expertisecentrum Contact Hasselt met voorstelling politieproject

- ☒ Het OCMW werkt mee aan het Regionaal Overleg Ouderen Maasland, met als doel de uitwerking van een eenvormig dementiebeleid voor het Maasland.
- ☒ Vertrekkend vanuit het Regionaal Overleg Ouderen Maasland wordt werk gemaakt van de aanstelling van een referentiepersoon dementie in Maaseik, waarbij onze bevolking terecht kan met alle vragen over (omgaan met) dementie.

OPLOSSING: WE ERKENNEN MANTELZORGERS IN DE TAAK DIE ZIJN VOLBRENGEN

- ☒ We geven een jaarlijkse mantelzorgpremie aan de mantelzorgers van o.m. demente mensen.
- ☒ We informeren mantelzorgers over (omgaan met) dementie via het stedelijk infoblad en via mailings. We brengen mantelzorgers op de hoogte van organisaties voor mantelzorgers en werken eventueel samen met deze organisatoren (bv. mutualiteiten).

Deel IV - Participatie

Inleiding

Participatie is één van die woorden die eigenlijk vele ladingen dekt en daardoor een beetje nietszeggend is. Toch is het een belangrijk woord. Senioren worden in onze op betaalde arbeid gefixeerde maatschappij een beetje weggedrukt. Op microniveau tellen senioren natuurlijk wel mee, als ze de kleinkinderen oppassen, als ze vrijwilligerswerk doen, als ze familieleden en kennissen met raad en daad bijstaan. Het is belangrijk de senioren als groep op een hoger niveau te laten meetellen, bv. in de beleidsvoering van de gemeente waarin zij wonen. De vrije tijd is een ander belangrijk domein waar de participatie kan verhoogd worden. Uit het behoefteonderzoek (Verté, 2006) blijkt dat meer dan de helft van de senioren niet in cultuur is geïnteresseerd. Senioren die voor hun pensionering niet aan cultuur deden, doen dat na hun pensioen ook niet. Cultuur is iets dat vroeg eigen moet worden gemaakt. Dit neemt niet weg dat er vele senioren zijn die wel genieten van cultuurvoorstellingen. Deze mensen worden met het klimmen van de jaren geconfronteerd met beperkingen die hen kunnen belemmeren van cultuur te genieten: nachtblindheid, onveiligheidsgevoelens, angst om in het donker uit te gaan, wegvallen van partner (en vervoer), lager inkomen. Hierin ligt een mooie taak voor het ouderenbeleid.

**WE BIEDEN DE MAASEIKER SENIOREN DE MOGELIJKHEID TOT DEELNAME AAN
HET MAATSCHAPPELIJK LEVEN IN AL ZIJN VORMEN**

**PROBLEEM: DE SENIOREN ZIJN ONVOLDOENDE BETROKKEN BIJ DE
POLITIEKE BESLUITVORMING VAN DE STAD EN OCMW**

7,8% van de senioren is lid of bestuurslid van een politieke vereniging. (Bijlage 2, Behoefteonderzoek senioren in Maaseik, An Bosmans/Professor Verté, VUB, 2006, p. 33.) Er is geen onderscheid gemaakt tussen leden of bestuursleden, maar we kunnen aannemen dat een minderheid bestuurslid is. 2% van de senioren is aangesloten bij een adviesraad (niet per sé de seniorenraad).

**OPLOSSING: WE VERHOGEN DE PARTICIPATIE VAN SENIOREN AAN DE
BELEIDSVOERING**

- ☒ De dienst welzijn organiseert en ondersteunt de seniorenraad. De seniorenraad is vooralsnog het participatie-instrument bij uitstek. De raad komt elke twee maanden samen. De schepen van welzijn volgt de vergadering.
- ☒ De ouderenbeleidscoördinator bereidt samen met het dagelijks bestuur de algemene vergaderingen voor; zij stoffeert en begeleidt de samenkomsten. Het dagelijks bestuur komt elke twee maanden samen.
- ☒ De dienst welzijn organiseert en ondersteunt voortdurend de Werkgroep Eigentijds Seniorenbeleid (WESB). De WESB komt samen om themajaren en projecten uit te werken.
- ☒ De dienst welzijn organiseert samen met de vier Maaslandse gemeenten de jaarlijkse Trefdag voor Maaslandse Seniorenraden. In 2013 en 2018 zal deze doorgaan in Maaseik.
- ☒ De dienst welzijn en de seniorenraad organiseren jaarlijks minstens één leerrijke excursie voor de seniorenraadsleden met als doel kennisvergaring en teambuilding.

- ☒ De dienst ouderenwerk en de dienst communicatie informeren de senioren voortdurend via het (gesproken) stedelijk informatieblad en de stedelijke website over nieuwe ontwikkelingen die betrekking hebben op alle vlakken van het maatschappelijke en individuele leven van senioren.
- ☒ We verhogen de kennis van de seniorenraadsleden door experts uit te nodigen op de vergaderingen en werkbezoeken af te leggen (bv. nieuw woonzorgcentrum).

PROBLEEM: EEN DERDE VAN DE SENIOREN VINDT CULTUUR TE DUUR

Zie bijlage 2, Behoefteteonderzoek senioren Maaseik, An Bosmans/Professor Verté, VUB, 2006, p. 34.

OPLOSSING: WE VERLAGEN DE FINANCIËLE DREMPEL VAN CULTUUR

- ☒ De cultuurcentra van Maaseik geven kortingen aan 55- en 65-plussers voor het cursusaanbod. Voor de voorstellingen krijgt elke 60-plusser een standaard korting. Bij diverse evenementen worden nog extra kortingen toegestaan of worden kleine attenties (bv. kop koffie) aangeboden.
- ☒ Vanuit het OCMW wordt cultuurparticipatie aangemoedigd door de uitgifte van cultuurcheques.

PROBLEEM: EEN OP VIER SENIOREN WIL 'S AVONDS NIET (MEER) NAAR VOORSTELLINGEN

Zie bijlage 2, Behoefteteonderzoek senioren Maaseik, An Bosmans/Professor Verté, VUB, 2006, p. 34.

OPLOSSING: WE HOUDEN REKENING MET DE SPECIFIEKE WENSEN VAN SENIOREN

- ☒ Het cultuurcentrum en dienst ouderenwerk organiseren seniorencinema in de wintermaanden. Zesmaal per winter (oktober-maart) wordt in de namiddag een film gedraaid. Inhoudelijk wordt rekening gehouden met het doelpubliek. Het achteraf

blijven om over de film te praten wordt gestimuleerd door een tas koffie in de prijs te calculeren. De prijs wordt laag gehouden om een zo breed mogelijk publiek te kunnen aanspreken.

- ☒ Het cultuurcentrum organiseert voldoende cursussen overdag. Inhoudelijk en methodologisch wordt rekening gehouden met het doelpubliek: men kan bv. kiezen uit cursussen Windows; Word; Workshops PC; Internet initiatie; Digitale fotobewerking basis en gevorderden; Excel; Spaanse literatuur en cultuur; Zelf kleding maken voor gevorderden, enz...
- ☒ We organiseren elk jaar ism het OCMW het seniorenfeest voor 330 senioren. Het feestprogramma is aangepast aan het doelpubliek en beoogt vooral dat de mensen eens goed kunnen lachen.

**PROBLEEM: SLECHTS EEN OP VIER SENIOREN IS AANGESLOTEN BIJ EEN
GEPENSIONEERDENVERENIGING**

Zie bijlage 2, Behoefteteonderzoek senioren Maaseik, An Bosmans/Professor Verté, VUB, 2006, p. 30.

**OPLOSSING: WE VERHOGEN HET AANTAL SENIOREN DAT ZICH AANSLUIT BIJ
HET VERENIGINGSLEVEN IN MAASEIK**

- ☒ De dienst welzijn en de gepensioneerdenbonden werken voortdurend aan het imago van de bonden bij het grote publiek, en vooral bij de jonge senioren. Er wordt een extra uitgave met het aanbod van de bonden voorzien in het stedelijk informatieblad.
- ☒ De sociale dienst van het OCMW deelt cliënten mee dat de cultuurcheques ook gebruikt kunnen worden voor het lidgeld van gepensioneerdenverenigingen.

**PROBLEEM: SENIOREN ZIJN NIET ALTIJD GOED GEÏNFORMEERD OVER ALLE
ASPECTEN VAN HET LEVEN DIE HEN AANGAAN**

**OPLOSSING: WE VERZAMELEN INFORMATIE OVER ALLE ASPECTEN VAN HET
OUDER WORDEN EN DE DAARAAN GEKOPPELDE NODEN EN
BEHOEFTE EN STELLEN DEZE INFORMATIE BESCHIKBAAR**

- ☒ De dienst ouderen vernieuwt de seniorengids 'Grijswijzer' en laat hem drukken op 10.000 exemplaren. De Grijswijzer wordt in 2013-2015-2017 verspreid bij elk huisgezin van Maaseik.
 - ☒ De door de seniorenraad uitgewerkte Gids bij levenseinde en overlijden wordt om het jaar herzien en blijvend gepromoot bij de doelgroep en bij uitbreiding ook bij de algemene bevolking.
 - ☒ De dienst ouderen vernieuwt elke maand de stedelijke website ouderenwerk.
 - ☒ De dienst ouderen verzorgt elke maand seniorenblad zijden in het stedelijk informatieblad.
 - ☒ We maken elke maand een gesproken stedelijk informatieblad, waarop mensen met een leesbeperking zich kunnen abonneren. Het schijfje wordt ook verdeeld bij de BIB.
 - ☒ We organiseren elk jaar minstens één interessante lezing voor onze senioren. Eén lezing wordt tijdens de ouderenweek gegeven.
 - ☒ De bibliotheek organiseert een cursus Tax-on-web.
 - ☒ We werken mee aan de digitale week van de BIB om de digitale kloof te helpen verkleinen. De PC-Handige Harry's werken in deze week gratis aan huis bij senioren die PC-problemen hebben.
-